

TURINYS

- Kuo ypatingos paveikslėlių knygos? ● 4
- Skaitymo ritualas – it mažytė kasdienė šventė ● 5
- Visa tiesa apie Kakės Makės knygelių personažus ● 7
- Trumpai apie tai, ką rasite toliau ● 11
- „Kakė Makė ir Netvarkos nykštukas“ ● 13
- „Kakė Makė ir pabėgusios ausys“ ● 17
- „Kakė Makė ir didelė tamsa“ ● 21
- „Kakė Makė ir svajonių gimtadienis“ ● 25
- „Kakė Makė ir pavogtas laikas“ ● 29
- „Kakė Makė ir dantukų fejės puota“ ● 33
- „Kakė Makė ir supertėčio diena“ ● 37
- „Kakė Makė ir draugystės šluota“ ● 41
- „Kakė Makė ir baisi neteisybė“ ● 45
- „Netvarkos nykštukas ir netikėtas svečias“ ● 49

Mieli tėveliai,

kai mano sūnui Karoliui buvo dveji, mes atradome paveikslėlių knygas. Tas atradimas buvo vienas tokių, kurie tiesiog ima ir apverčia gyvenimą. Man, kaip mamai, šios knygos kartu su vaiku leido pasinerti į bendrą saugų nuotykių, pažinti, kas įdomu mažam žmogui, kas jį įtraukia ir kiek toli gali nunešti, jei tik leidiesi užvaldomas istorijos ir paveikslėlių. Skaitydama vaikui galėjau būti ne tik teksto įgarsintoja, bet ir keliais balsais kalbančia aktore, guodėja, jei istorija baigdavosi liūdnai, arba bendražyge, jei vienam keliauti siauru lieptu virš paveikslėlyje nupieštos bedugnės būdavo kiek baisoka. Tai buvo vienos jaukiausių ir labiausiai mus suartinusių valandėlių, kurias iki šiol, nors ir miglotai, vis dar atsimena mano jau paauglys sūnus.

Tačiau skaitant paveikslėlių knygas, kartais net suaugusiesiems prireikia pagalbos. Ypač tada, kai susiduriama su knygelėje pateikiama situacija, kuri sukelia vienokius ar kitokius jausmus vaiko širdelėje, o mes, suaugusieji, nebežinome, kaip tuos jausmus ir mintis teisingai surikiuoti ar atliepti. Tokiu atveju knyga „Kakė Makė tėvams“ bus puikia pagalbininke, padėsiančia tiek suaugusiajam, tiek vaikui skaitant pasiimti visa, kas geriausia knygose, ir išmokys džiaugtis skaitymo procesu.

Lina Žutautė
Knygelių „Kakė Makė“ autorė ir iliustracijų dailininkė

KUO YPATINGOS PAVEIKSLĖLIŲ KNYGOS?

Paveikslėlių knygos – ypatingos, nes sujungia žodį ir iliustraciją į bendrą vaizdą. Žodžio ir vaizdo sąveika šiose knygelėse dažnai apibūdinama sinergijos terminu, $1 + 1 = 3$ – taip atrodytų šios sąveikos mateminė išraiška. Taigi vaizdas ir tekstas papildo vienas kitą ir kartu sukuria kažką naujo, ko negalėtų padaryti kiekvienas atskirai. Paprastai šiose knygelėse žodžių būna labai mažai, o didžiąją puslapių dalį užima iliustracijos.

Daugeliui mažylių būtent paveikslėlių knygos tampa pirmąja pažintimi ne tik su literatūra, bet ir su vizualiais menais. Suprasti vaizdų kalbą, žodžių ir vaizdų sąveiką ypač svarbu šiuolaikiniame pasaulyje, kur vaizdų kultūra itin svarbi. Šios knygelės ugdo ir literatūrinį, estetinį, meninį suvokimą, lavina vaizduotę. Galbūt esate pastebę, kad geriausios paveikslėlių knygos pasižymi neįtikėtinai puikiais kūrybingų dailininkų darbais!

Paprastai šių knygų vizualinis pasaulis būna labai įvairiapusis: jame daug detalių, netikėtų situacijų, paslėptų dalykėlių, kuriuos mažiesiems smalsuoliams nepaprastai smagu atrasti ir tyrinėti. Net nemokėdami skaityti, iš šių knygelių jie gali išmokti labai daug, nes, skirtingai nei iliustruotose knygose, čia paveikslėlis ne tik perteikia veiksmo esmę vaizdu, bet ir praplečia žodinį pasakojimą, parodo visko daug daugiau.

Paveikslėlių knygos, be abejonės, teikia kitokią naudą. Plečia vaiko žodyną, nes jose kalba yra įvairesnė nei suaugusiųjų pokalbiuose su vaiku. Jos taip pat plečia žinias apie pasaulį, santykius. Knygos ugdo moralines vertybes, empatiją, moko spręsti kasdienes problemas, kurių sprendimai suaugusiajam gali atrodyti savaime suprantami, tačiau vaikams tai naujas, atradimų kupinas pasaulis, o knygelės siūlo įvairiausių svarbių elgesio modelių pavyzdžių, tarškim, kaip įveikti pavydą, draugiškai žaisti ar kodėl būtina kasdien valytis dantis.

Beje, dažnai paveikslėlių knygelės turi du sluoksnius – vieną, skirtą mažyliams, kitą – suaugusiesiems, todėl šiomis knygelėmis suaugusieji mėgaujasi ne ką mažiau nei jų vaikai.

Eglė Baliutavičiūtė

Vaikų literatūros ir skaitymo skatinimo ekspertė

TRUMPAI APIE TAI, KĄ RASITE TOLIAU

Kiekvieno skyriaus pradžioje rasite trumpą įvadą apie tai, kokia tema ar problema analizuojama kiekvienoje Kakės Makės paveikslėlių knygelėje. Tai padės sukonzentruoti dėmesį ir nuo pat pirmų knygelės puslapių įsitraukti į įvairias situacijas, stebėti vaikų elgseną ir patiriamus išgyvenimus jose. Pasinaudokite šia informacija – dažnai knygelės gali padėti kūrybiškiau spręsti kasdienes situacijas.

ĮSIMINTINOS ŽINUTĖS

Šioje skiltyje rasite svarbiausią informaciją, į kurią suaugusiajam verta atkreipti dėmesį. Kartais susidūrus su analizuojama problema išmintinga stabtelėti, nurimti, nuraminti tą, kuris yra šalia, pažvelgti į situaciją kitu kampu, prisiminti knygelėje aprašytas žinutes ir tik tada reaguoti. Taip tarp jūsų ir vaiko gims vertinga gyvenimo pamoka.

KLAUSIMAI DISKUSIJOMS

Knygoje taip pat rasite klausimų, kurių verta pasiteirauti mažojo skaitytojo, norint geriau pažinti ir suprasti jo poziciją. Vaikams patinka, kai jų klausia ir klausosi. Norėdami užduoti vaikui klausimą, prisiminkite:

- Verta klausti atviro klausimo, nes tada galėsite gauti išsamesnį atsakymą ir mokysite vaiką reikšti savo mintis. (Kas nutiko? Ką manai? Papasakok daugiau apie savo draugą. Ką galvoji apie šį sprendimą? Kokia išeitis tau atrodo geriausia?)

- Norėdami trumpo atsakymo (taip / ne arba konkretaus fakto), pasitelkite uždarą klausimą (Ar tau patiko? Koks knygos personažas tau buvo įdomiausias?).
- Klauskite po vieną klausimą, kad vaikas nesusipainiotų.
- Klauskite trumpais, vaikui suprantamais žodžiais.

Niekas kitas taip gerai nepažįsta jūsų vaiko kaip jūs patys! Todėl nesidrovėkite diskusijos papildyti savo klausimais, interpretuokite ir keiskite klausimus taip, kaip jums atrodo naudinga.

PRAKTINIAI PATARIMAI

Šioje skiltyje rasite paprastų ir gyvenimiškų patarimų, kurie gali padėti įveikti kasdienes ugdymo iššūkius. Vaikystė – ypatingas ir svarbus laikas ne tik jums, bet ir jūsų vaikams, taigi prisiminkite, kad norint pasiekti taip laukiamą pokytį, svarbu bendrauti ir bendradarbiauti. Kalbėkitės, kaip spręsti situacijas, klauskite vaikų – dažniausiai jie būna nenuilstantys idėjų generatoriai, jei pastebi, kad suaugusieji susidomėję jų klausosi. Kurkite svarbius jūsų šeimai susitarimus – tai padės išvengti didelės dalies galimų konfliktų, o problemų sprendimus paversti įdomiu ir vertingu bendravimo ritualu.

LINA
ŽUTAUTĒ

KAKĒ
MAKĒ

— ir —
NETVARKOS NYKŠTUKAS

Alma littera

KAKĖ MAKĖ IR NETVARKOS NYKŠTUKAS

Vaiko aplinkoje gausu įdomių užsiėmimų, kuriuos smagu išbandyti. Dar linksmiau vieną malonią veiklą keisti kita ir išvengti nuobodulio. Argi nekeista, kad suaugusieji, užuot buvę patenkinti tokia gausybe nuveiktų veiklų, rimta veido išraiška ištaria (ir ne kartą): „Laikas tvarkytis!“

Kaip elgtis suaugusiesiems, kad jie vienu žodžiu ar piršto krustelėjimu nesugadintų viso džiaugsmo? Kai nuobodžiausias darbas tampa iššūkiu, gimsta tikri nuotykių, kurie gali būti dar smagesni, jeigu jiems pasibaigus laukia džiuginantis atlygis. Netvarkos nykštukas suaugusiesiems atskleidžia svarbiam paslaptis, kurias brandūs žmonės dažnai pamiršta...

ĮSIMINTINOS ŽINUTĖS

- Visiems žmonėms (ne tik suaugusiesiems, bet ir vaikams!) svarbu, kad aplinkiniai atkreiptų dėmesį į geriausias jų puses, taigi keli pastebėjimai, kaip vaikui puikiai sekasi įveikti vieną ar kitą nemalonų iššūkį gali padėti prisijaukinti ar net nugalėti pabaisą Tingiu-Nė-Krust.
- Tvarka dažniausiai aktuali tėvams, didžioji dalis vaikų jos nesureikšmina, todėl būtina argumentuotai paaiškinti, kodėl svarbu pasirūpinti tinkamais savo įpročiais ir aplinka. Vaikai įsiklauso tik tada, kai kalbama aiškiai, ramiai ir konkrečiai.
- Vaikai mėgsta iššūkius, tad kartais reikia pasitelkti juos, kad sunki situacija taptų įdomi ir verta dėmesio bei pastangų. Svarbu patikėti savo mažaisiais bičiuliais ir duoti galimybę išbandyti savo jėgas stengiantis įveikti net ir suaugusiesiems kartais iššūkių keliančius išbandymus.

// Tik nugalėjusi pabaisą Tingiu-Nė-Krust atgausi žaislus ir galėsi keliauti namo. **//**

KLAUSIMAI DISKUSIJOMS

- Kuo tu svajoji būti užaugęs?
- Ko tau svarbu išmolti, kad išpildytum svajonę?
- Išvardyk tris žaidimus, kuriuos tau patinka žaisti vienam ar su kitais?
- Ką tau pasakyti, kai ateina laikas sutvarkyti žaislus?
- Kokie žodžiai tave pradžiugina ir teikia jėgų tvarkytis?
- Kaip manai, kodėl žmonės stengiasi daiktus laikyti savo vietose?
- Ką tu pasakytum draugui, kurio žaislai mėtosi kambaryje?
- Kuo galiu tau padėti, kai ateina laikas tvarkytis?

PRAKTINIAI PATARIMAI

Tvarkos palaikymas namų ar darbo aplinkoje – svarbus įgūdis augančiam vaikui, tačiau jį stiprinti nelengva. Mokant svarbu:

1. Susitarti su vaiku, kad baigus veiklą, žaislai ar kitos priemonės turi grįžti į savo vietas. Šis sutarimas (žodžiais ir piešinėliais) turi būti vaikui matomoje vietoje kaip priminimas, o jums – kaip pagalba, jei vaikas pamiršo susitarimą.
2. Supraskite vaiką, dažniausiai jam tvarkymasis – nemaloni veikla: „Matau, kad esi pavargęs ir nenori tvarkytis. Primenu, kad esame sutarę po žaidimo visus daiktus gražinti į vietą.“
3. Pasiūlykite iššūkį: „Kažin, per kiek laiko tau pavyktų sutvarkyti tookią didelę gausybę daiktų (nepamirškite intonacijos)?“ Padėkite smėlio laikrodžuką ar chronometrą ir duokite žinoti apie rezultatus.
4. Prisdėkite patys: „Gal būtų greičiau, jei tau padėčiau. Kai vakar tu man padėjai, aš daug greičiau atlikau savo darbą.“
5. Visą laiką tvarkydamiesi drąsinkite: „Na, matai, kaip netikėtai greitai daiktus padėjai į vietas“, „Norėčiau ir aš būti toks greitas“, „Vis galvoju, kaip tau taip gerai pavyksta.“
6. Parodykite ypatingą dėmesį tiems šeimos nariams, kurie palaiko tvarką – vienos dienos išskirtinį ženkliuką – lipduką gauna tik tie, kurių asmeniniai daiktai yra savo vietose. Kitą dieną – kitoks ženkliukas ir t. t. Savaitės pabaigoje daugiausia lipdukų surinkęs šeimos narys būna apdovanojamas.
7. Būkite drąsūs ir praneškite apie pasekmes: „Jei daiktai liks nesutvarkyti, vieno jų tu neteksi.“
8. Kartais gali būti taip, kad vaikas kitą dieną norės tęsti žaidimą – tada raskite erdvę, kurioje galima palikti visus su šiuo žaidimu susijusius daiktus.